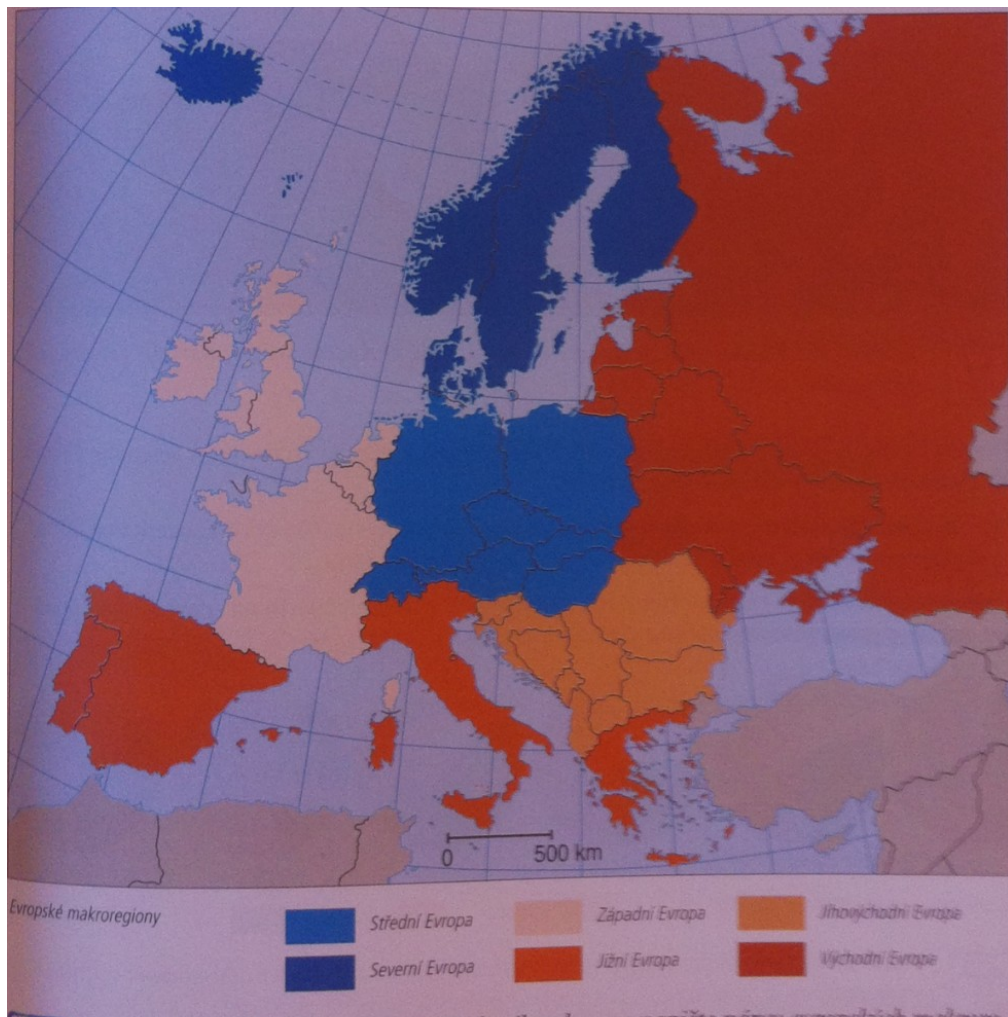

Jižní Evropa

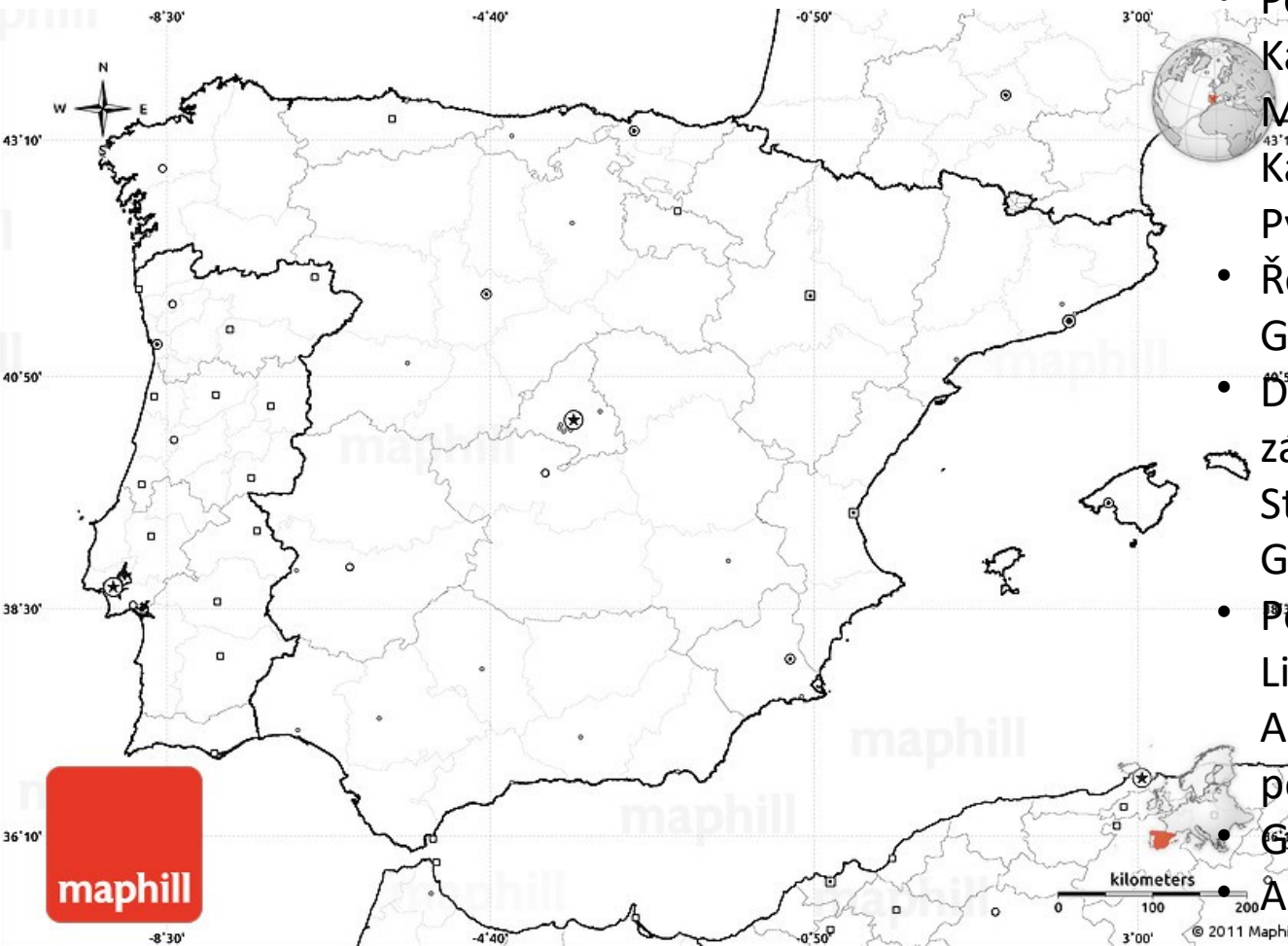
1. Španělsko
2. Portugalsko
3. Itálie
4. Řecko
5. Andorra
6. Malta
7. Vatikán
8. San Marino
9. Monako

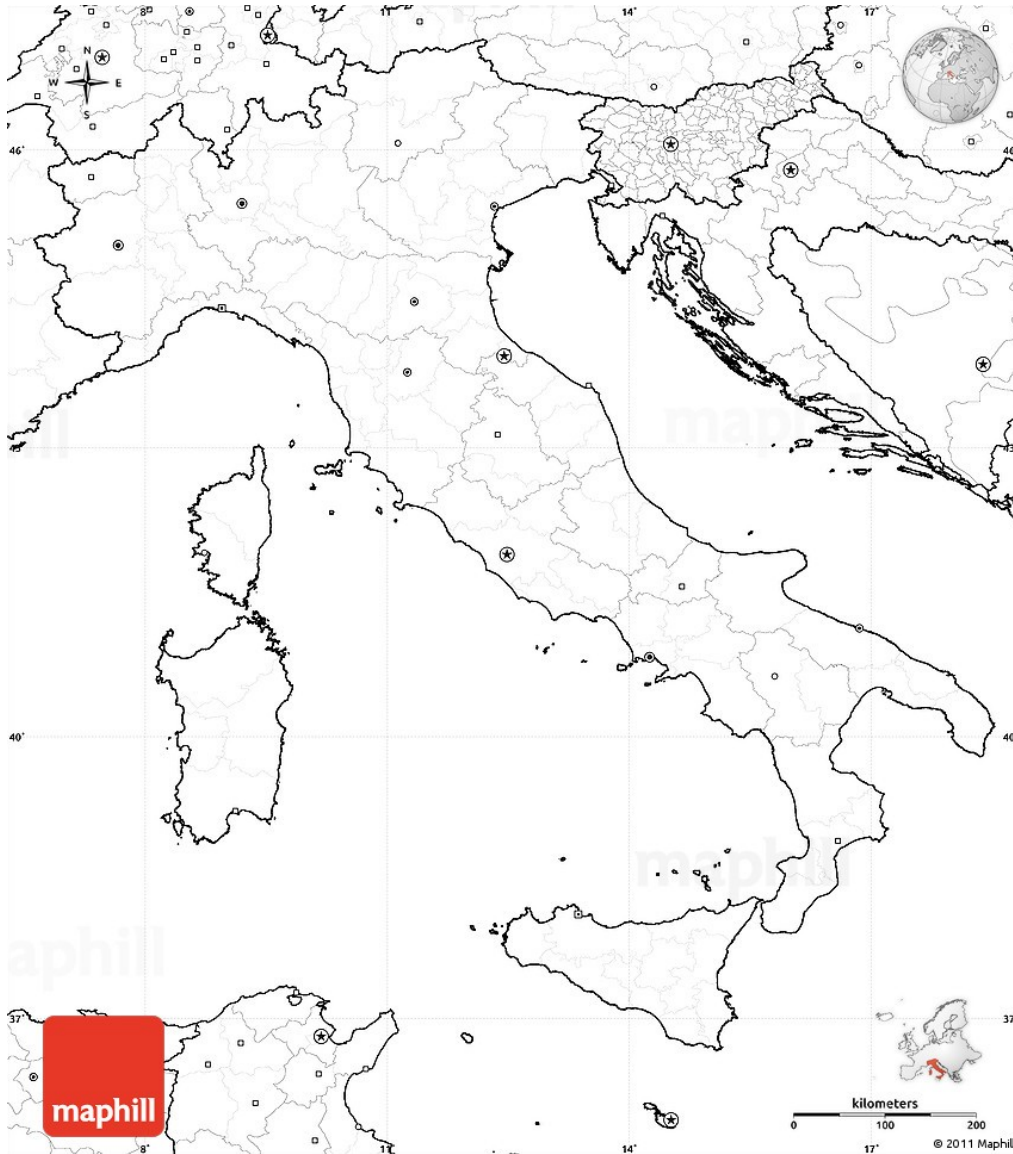
Charakteristika

- Jedná se o převážně chudší země - příjmy z turistického ruchu, podporovány Evropskou unií, k prudkému rozvoji dochází i zde
- díky provázanosti EU se sem stěhují na stáří i mnozí lidé z chladnějších částí kontinentu
- státy se subtropickým klimatem

Španělsko + Portugalsko – zakresli do slepé mapy

- Španělsko: Madrid, Toledo, Sevilla, Valencia, Barcelona, Malaga, Palma de Mallorca
- Pohoří: Sierra Nevada, Kastilské pohoří, Sierra Morena, Iberské pohoří, Kantaberské pohoří, Pyreneje
- Řeky: Tajo, Ebro, Duero, Guadalquivir, Guadiana
- Další vodstvo: Biskajský záliv, Atlantický oceán, Středozemní moře, Gibraltarský průliv
- Portugalsko: Porto, Lisabon, Coimbra, provincie Algarve, řeky Tejo, Douro, pohoří Sierra da Estrela
- Gibraltar(UK)
- Andorra La Vella

- Města: Řím, Neapol, Benátky, Milano, Torino, Terst, Janov, Palermo, Florencie, Cagliari – Sardinie
- Kraje: Toskánsko, Kampánie, Apulie, Kalábrie
- Reliéf: Alpy + Dolomity, Apeniny, Pádská Nížina,
- Sopky: Vesuv, Etna, Stromboli
- Ostrovy – Elba, Sicílie, Sardinie, Liparské
- Moře: Ligurské, Tyrhénské, Jónské, Jaderské
- Malta, Monaco, San Marino, Vatikán

- Athény, Soluň, Mykény, Sparta, Heraklion, Korinth, pol. Peloponés, Chalkidiki, pol. Athos, ov. Korfu, Kréta, ov. Euboia, ov. Lesbos, Korintský zál., pohoří Pindos, hora Olymp

Místopis pro sešit slepých map

str. 13:

Španělsko: Madrid, Toledo, Sevilla, Valencia, Barcelona, Malaga, Palma de Mallorca

- Pohoří: Sierra Nevada, Kastilské pohoří, Siera Morena, Iberské pohoří, Kantaberské pohoří, Pyreneje
- Řeky: Tajo, Ebro, Duero, Guadalquivir, Guadiana
- Další vodstvo: Biskajský záliv, Atlantský oceán, Středozemní moře, Gibraltarský průliv
- Portugalsko: Porto, Lisabon, Coimbra, provincie Algarve, řeky Tejo, Douro, pohoří Sierra da Estrela
- Gibraltar(UK)
- Andorra La Vella

str. 14:

- Města: Řím, Neapol, Benátky, Milano, Torino, Terst, Janov, Palermo, Florencie, Cagliari – Sardinie
- Kraje: Toskánsko, Kampánie, Apulie, Kalábrie
- Reliéf: Alpy + Dolomity, Apeniny, Pádská nížina,
- Sopky: Vesuv, Etna, Stromboli
- Ostrovy – Elba, Sicílie, Sardinie, Liparské
- Moře: Ligurské, Tyrhénské, Jónské, Jaderské
- Malta, Monaco, San Marino, Vatikán

str. 17:

Athény, Soluň, Mykény, Sparta, Heraklion, Korinth, pol. Peloponés, Chalkidiki, pol. Athos, ov. Korfu, Kréta, ov. Euboia, ov. Lesbos, Korintský zál., pohoří Pindos, hora Olymp

Místopis pro sešit slepých map

str. 13:

Španělsko: Madrid, Toledo, Sevilla, Valencia, Barcelona, Malaga, Palma de Mallorca

- Pohoří: Sierra Nevada, Kastilské pohoří, Siera Morena, Iberské pohoří, Kantaberské pohoří, Pyreneje
- Řeky: Tajo, Ebro, Duero, Guadalquivir, Guadiana
- Další vodstvo: Biskajský záliv, Atlantský oceán, Středozevní moře, Gibraltarský průliv
- Portugalsko: Porto, Lisabon, Coimbra, provincie Algarve, řeky Tejo, Douro, pohoří Sierra da Estrela
- Gibraltar(UK)
- Andorra La Vella

str. 14:

- Města: Řím, Neapol, Benátky, Milano, Torino, Terst, Janov, Palermo, Florencie, Cagliari – Sardinie
- Kraje: Toskánsko, Kampánie, Apulie, Kalábrie
- Reliéf: Alpy + Dolomity, Apeniny, Pádská nížina,
- Sopky: Vesuv, Etna, Stromboli
- Ostrovy – Elba, Sicílie, Sardinie, Liparské
- Moře: Ligurské, Tyrhénské, Jónské, Jaderské
- Malta, Monaco, San Marino, Vatikán

str. 17:

Athény, Soluň, Mykény, Sparta, Heraklion, Korinth, pol. Peloponés, Chalkidiki, pol. Athos, ov. Korfu, Kréta, ov. Euboia, ov. Lesbos, Korintský zál., pohoří Pindos, hora Olymp

Španělsko

Hlavní město: **Madrid**
Rozloha: 504 782 km² (50. na světě)
Nejvyšší bod: **Pico de Teide** (3718 m n. m.)
Počet obyvatel: 47 mil (28. na světě, 2022)
Hustota zalidnění: 87,8 ob. / km² (84. na světě)
HDI: 0.9 (velmi vysoký) (26. na světě, 2022)
Jazyk: španělština, regionálně katalánština, baskičtina, galicijština
Náboženství: katolické
Státní zřízení: konstituční monarchie
Vznik: 1469 (sňatkem Isabely Kastilské a Ferdinanda Aragonského)
Král: Filip VI.
Předseda vlády: Pedro Sánchez
Měna: euro (EUR)
HDP/obyv. (PPP): 46 511 USD (37. na světě, 2022)

Španělsko – historie připomenutí/opakování

- obyvatelé na Pyrenejském poloostrově již před 5 000 lety – keltské a iberské kmeny
- 2. – 5. století – pod vlivem Římské říše
- 5.-8. stol. pod správou germánů (Svébové, Vizigóti)
- **8. stol – 1492 – vliv Arabů – Maurů**, území nazýváno jako **Al-Andalus** – dodnes zachovány památky a kulturní odkazy (flamenco- *užití frygického modu v hudbě*)– zakončeno tzv. **reconquistou**, vyhnáním arabského obyv., dobytí Granady
- **16.-17. stol. vliv Habsburků – koloniální mocnost - JA**
- 20. stol. – 1921-1931 – diktatura vůdce **Primo de Rivera (nacionalista)**
1931-1936 – tzv. druhá republika – demokratické období
1936 – 1939 občanská válka – vyhráli nacionalisté v čele s generálem **Francisco Francem**, následovaly popravy cca. 150 000 republikánů (opozice)
za WWII – Španělsko zůstává neutrální, jelikož byl Franco tzv. klerofašista
diktatura do smrti Franca v roce 1975

1975 -> dodnes – Španělsko je konstituční monarchií

- Baskicko a Katalánsko – autonomní vypělé oblasti usilující o samostatnost

Španělsko - zajímavosti

Pamplona – běh ulicí s býky na sv. Fermína zvaný *Encierro*

Španělsko - zajímavosti

Barcelona – hlavní město Katalánska, centrum turistiky, významný přístav – odbaví 5 zámořských parníků denně, bývalé prům. město, soupeří o pozici s Madridem

Španělsko - zajímavosti

Antoni Gaudí (1852-1926), představitel katalánského modernismu (Barcelona), vlevo stále nedostavěná Sagrada Família

Španělsko - zajímavosti

Gemasolar – solární elektrárna s 2 650 nastavitelnými zrcadly, v provozu od r. 2011, jedná se o obnovitelný a přesto stabilní zdroj elektřiny – zahřívání krystalů soli – pohon parogenerátoru kdykoliv je třeba, výkon 19,9 MW, zásobí 27 500 domácností

Španělsko - zajímavosti

rychlovlaky firmy AVE – 3 000 km

Španělsko - zajímavosti

Modrá – oblasti s přebytkem vody, červená – oblasti s nedostatkem vody, zelená – zemědělské oblasti. oranžová – města a turistické oblasti

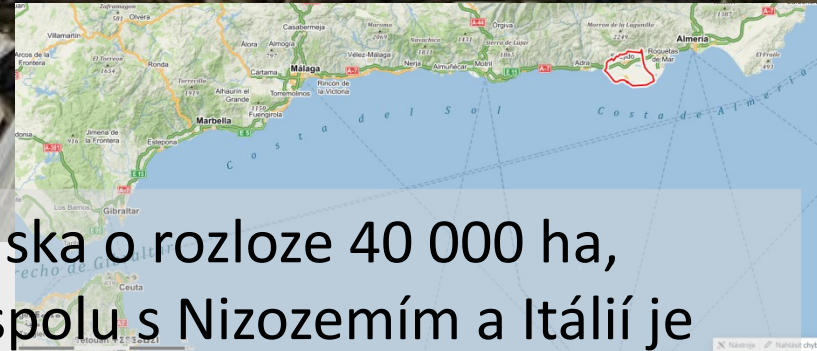
Španělsk
zajímavoc

286 km dlouhý kanál Tajo-Segura

Španělsko - zajímavosti

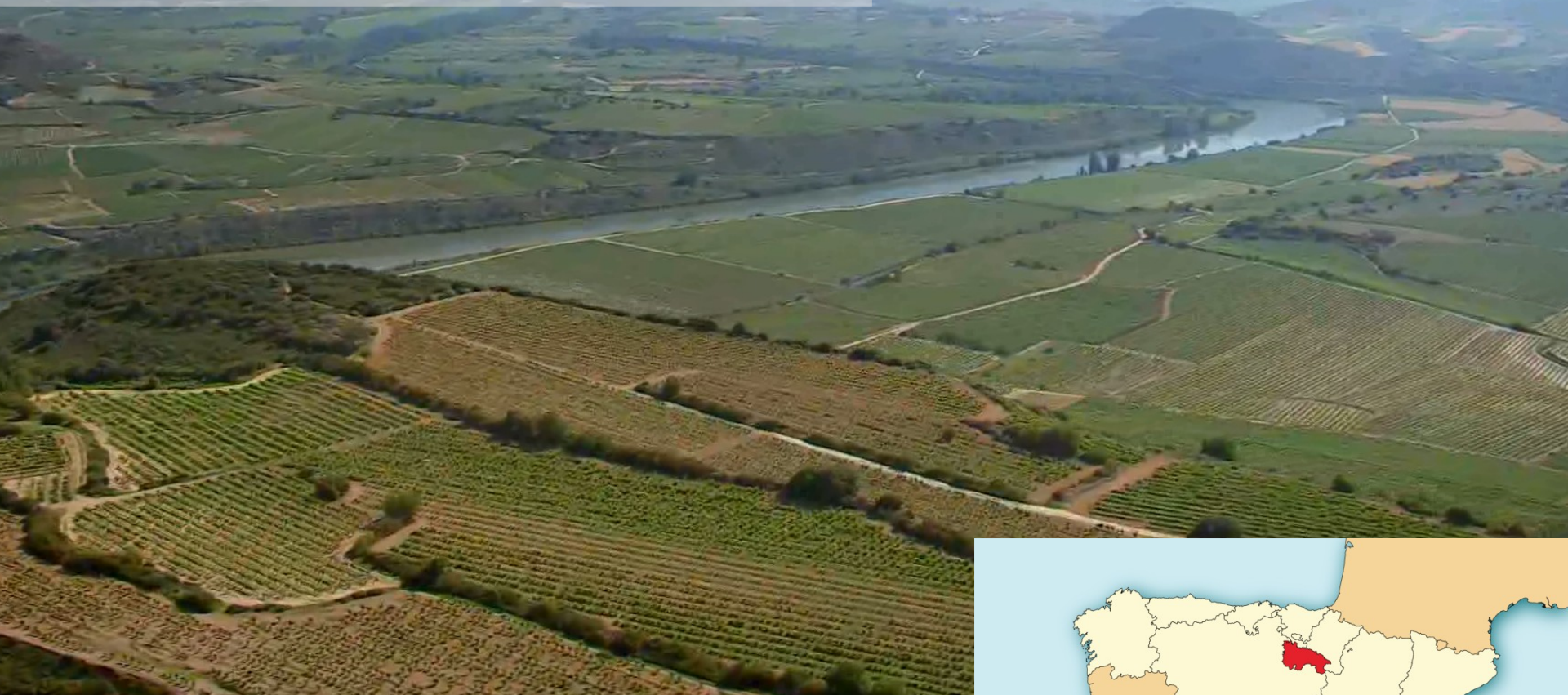
El Ejido – zemědělská oblast na jihu Španělska o rozloze 40 000 ha, centrum intenzivního zem. v Jižní Evropě, spolu s Nizozemím a Itálií je Španělsko největším producentem zeleniny a ovoce v Evropě

Španělsko -

odsolovací zařízení ve Španělsku, denně 1 800 000 m³ vody

Španělsko - zajímavosti

La Rioja – vinařská oblast

Španělsko - zajímavosti

Andalusie - region s udržitelnou formou zemědělství – druhy nenáročné na vodu (mandloně, olivovníky)

Západ Šp – oblast Extremadura - agrolesnictví
(dub + prasata = šunka bellato)

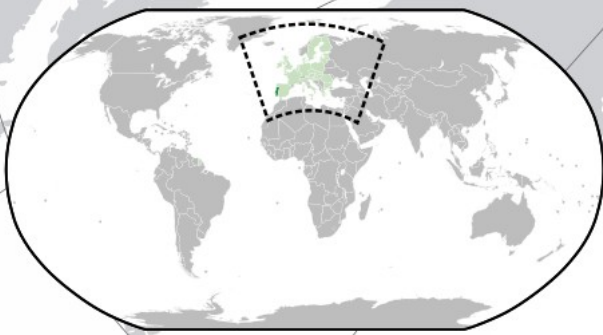

<https://www.youtube.com/watch?v=2oyhlad64-s>

tanečnice Belen Maya a kytarista Paco de Lucia

Flamenco – hudebně-taneční kultura původem z Andalusie, vzniklo mezi romy, kteří na jih Španělska v 15. století doputovali z Indie přes Pákistán a Egypt. Proto se ve flamencu vlastní romská kultura mísí se španělskou, indickou, židovskou a arabskou.

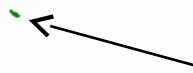
Portugalsko

+ Azory

+ Madeira

Portugalsko - základní info

Hlavní město: Lisabon

Rozloha: 92 391 km² (108. na světě)

Nejvyšší bod: Ponta do Pico (2 351 m n. m.)

Počet obyvatel: 10 196 000 (88. na světě, 2020)

Hustota zalidnění: 114 ob. / km² (97. na světě)

HDI: ▲ 0,847 (velmi vysoký) (41. na světě, 2018)

Jazyk: portugalština

Náboženství: 2011: katolické 81 %,

Státní zřízení: poloprezidentská republika

Vznik: 1128 jako hrabství, 1139 jako království (odtržení od Leónského království) – jedním z nejstarších států v Evropě

Prezident: Marcelo Rebelo de Sousa - vlevo

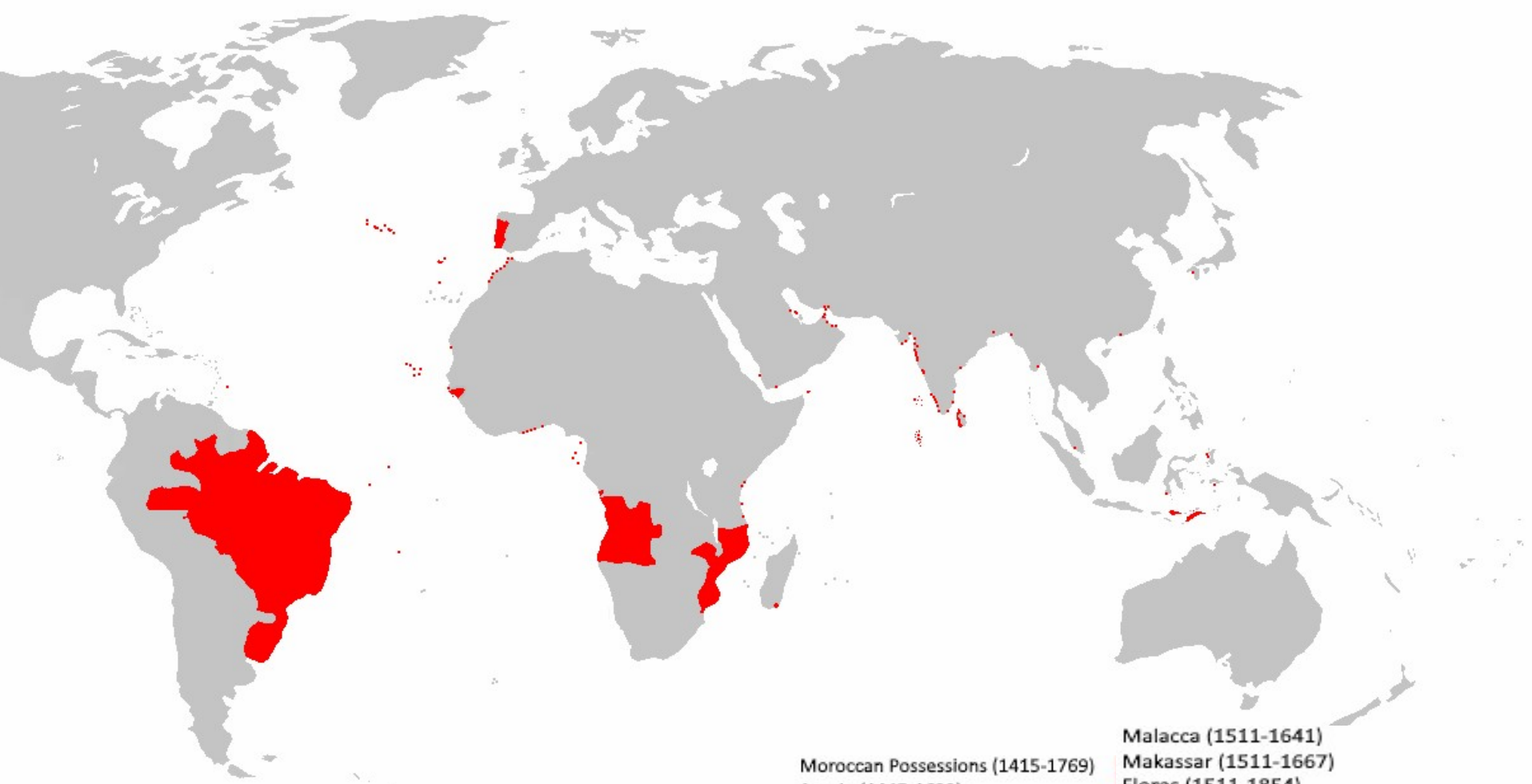
Měna: Euro (EUR)

HDP/obyv. (PPP): 37 050 USD (38. na světě, 2021)

Historie v hexaedru

- v 15. a 16. stol. – založení 1. globální světové velmoci (Brazílie, JV Asie, Macao)
- události: zničení Lisabonu zemětřesením - 1755, průmyslová revoluce, sedmiletá válka, okupace země během napoleonských válek, protikoloniální revoluce v Brazílii (1822) -> sražení mocnosti „do kolen“; Portugalsko se stává středně významným evropským státem
- mezi lety 1932 – 1974 diktátorský režim – vůdce António de Oliveira Salazar (obr.); totalita skončila tzv. Karafiátovou revolucí

bývalé portugalské kolonie

- Moroccan Possessions (1415-1769)
- Arguin (1445-1633)
- Cape Verde (1462-1975)
- Sao Tome and Principe (1470-1975)
- Guinea-Bissau (1474-1974)
- Gold Coast (1482-1642)
- Bioko (1494-1778)
- Tolagnaro (16th Century)
- Kamaron (16th Century)
- Brazil (1500-1815/1822)
- Mozambique (1501-1975)
- Swahili Coast (1503-1698, 1728-1729)
- Indian Possessions (1505-1961)
- Socotra (1507-1511)
- Strait of Hormuz (1507-1622)
- Gulf of Oman (1508-1650)
- Malacca (1511-1641)
- Makassar (1511-1667)
- Flores (1511-1854)
- Aden (1513-1538, 1547-1548)
- Timor (1515/1702-1975)
- Tarout (1521-1559)
- Bahrain (1521-1602)
- Ternate (1522-1575)
- Barbados (c. 1536-1620)
- Macao (1557-1999)
- Maldives (1558-1573)
- Angola (1575-1975)
- Nagasaki (1580-1587)
- Sri Lanka (1597-1658)
- Thanlyin (1603-1613)
- French Guiana (1809-1814)
- Uruguay (1817-1822)

portugalské objevy, místa a data prvních přistání;
trasy dovozu koření (modrá barva)

Portugalsko - povrch

- rozlohou 92 391 km² je Portugalsko 108. největší zemí na světě; o 17 % větší než Česká republika
- sever hornatý (Serra da Estrela) – jih nížinný
- Madeira a Azory leží v divergentním rozhraní – středooceánském hřbetu -> sopečný původ, seismicky aktivní

Portugalsko - hospodářství

- rozvinutá ekonomika založená na službách
- krize v roce 2008 zasáhla ekonomiku -> nárůst nezaměstnanosti až na 17,7 % v roce 2013

jednotlivé složky HDP:

zemědělství: 2.4 %

průmysl: 23.1 %

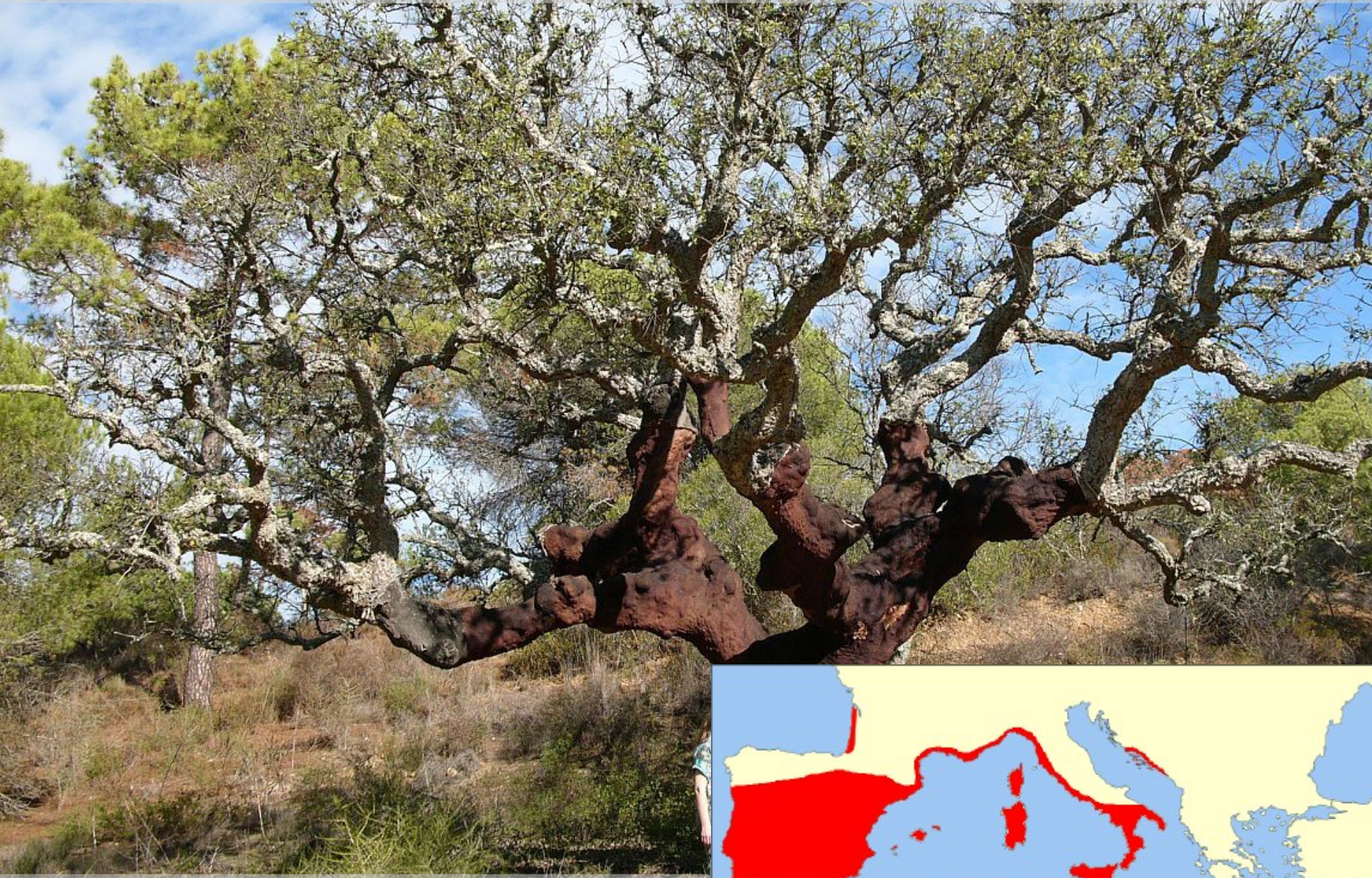
služby: 74.4 %

Portugalsko – významné firmy a produkty

portské víno – vinná réva pěstovaná v okolí řeky Douro, vznik v 17. stol. – mořeplavci chtěli zabránit kazivosti vín přepravovaných do Británie – přidali brandy -> fortifikované víno

Portugalsko – vyznamne firmy a produkty

dub korkový (*Quercus suber* L.) - korek

Portugalsko – významné firmy a produkty

dub korkový (*Quercus
suber* L.) – sklizeň korku

Portugalsko – významné firmy a produkty

výrobce papíru The
Navigator Company

Conservas Ramirez – zpracování ryb

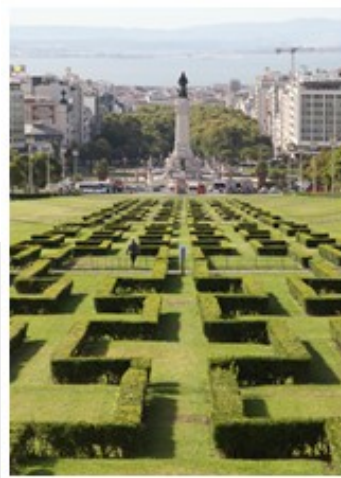
Cimpor – výroba cementu

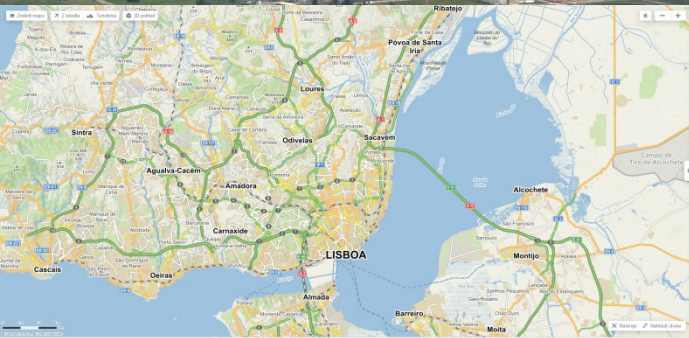
TAP Air – portugalské aerolinky

Portugalsko – zajímavosti

pohlednice z Lisabonu:
Avenida da Liberdade and
Eduardo VII Park, view of
Praça do Comércio with
Alfama in the background,
Lisbon Cathedral, view
from São Jorge Castle,
Belém Tower and Parque
das Nações with Vasco da
Gama Bridge

Portugalsko – zajímavosti

most Vasco da Gama – 2. nejdelší most v Evropě (po Krymském mostě) s délkou 12,3 km

Portugalsko – zajímavosti

řeka Douro a nábřeží v městě Porto

Itálie

Hlavní město: Řím (Roma)

Rozloha: 301 338 km² (69. na světě)

Nejvyšší bod: Mont Blanc (Monte Bianco)
(4810 m n. m.)

Počet obyvatel: 60 507 590 (23. na světě,
2017)

Hustota zalidnění: 194 ob. / km² (55. na světě)

HDI: ▲ 0,881 (velmi vysoký) (25. na světě,
2012)

Jazyk: italština, regionálně také němčina,
francouzština, ladinština a slovinština

Náboženství: 83,3 % křesťané, převážně
katolíci

Státní zřízení: parlamentní republika

Vznik: 17. března 1861 (sjednocení
městských států)

Prezident: Sergio Mattarella

Měna: euro, švýcarský frank (na území
exklávy Campione d'Italia) (EUR, CHF)

HDP/obyv. (PPP): 36 030[1] USD (29. na
světě, 2015)

Itálie - historie

- středověká Itálie byla rozdrobena do mnoha malých států
- z námořních cest profitovaly přímořské státy: Benátská republika, Janovská republika, Pisánská republika a Republika Amalfi
- ke sjednocení a vzniku soudobé Itálie dochází až 17. března 1861, roku 1870 dobyt i papežský stát a Řím

Itálie - povrch

- Itálií prochází hranice mezi Africkou a Eurasijskou lit. deskou -> sopky Stromboli, Vesuv, Etna + častá zemětřesení
- Alpy tvoří přirozenou hranici oddělující It. od ostat. států -> dnes jsou protkané tunely -> snadná přeprava zboží do i ze zbytku Evropy
- stát leží převážně na Apeninském poloostrově + Sardinie a Sicílie
- sever – hornatý – bohatý - centrum průmyslu (zejm. automobilového) a alpské turistiky
- jih nížinný – chudší – spíše zemědělské oblasti
- poloostrovem se táhne pohoří Apeniny
- řeky jsou kvůli tvaru poloostrova krátké – nejdelší je řeka Pád
- jezera ledovcového původu – Lago di Garda

Italian wine regions

Ekonomika

- zemědělství – jih – obilí, olivovníky , sever – ovoce – jablka, vinná réva – téměř v celé It.
- průmysl – automobilky, Fiat, Alfa Romeo, Ferrari, Lamborghini
motocykly – Moto Guzzi, Aprilia, Vespa
potravinářství – výroba těstovin, sýrů, vína
módní průmysl, parfémů, kabelky
- turistika – hory, pláže, památky
– Památková turistika – Řím, Benátky, Florencie, Neapol, + Sicílie

Itálie - zajímavosti

Tre Cime di Lavaredo – dominanta italských dolomit

Itálie - zajímavosti

Vesuv – stratovulkán nad městem Neapol, která roku 79 n.l. zničila město Pompeje (v popředí)

Itálie - zajímavosti

Lago di Garda – toto jezero je častým cílem turistů

Itálie - zajímavosti

Koloseum

Itálie - zajímavosti

šikmá věž v Pise (1176) již při výstavbě se začala naklánět kvůli nestabilnímu podloží; v roce 2018 bylo její naklánění zastaveno.

Řecko

Hlavní město: Athény

Rozloha: 131 948 km² (94. na světě)

Nejvyšší bod: Mytikas (2 917 m n. m.)

Počet obyvatel: 11 152 158 (82. na světě, 2017)

Hustota zalidnění: 81 ob. / km²

HDI: ▼ 0,860 (velmi vysoký) (29. na světě, 2013)

Jazyk: řečtina

Náboženství: pravoslavné křesťanství

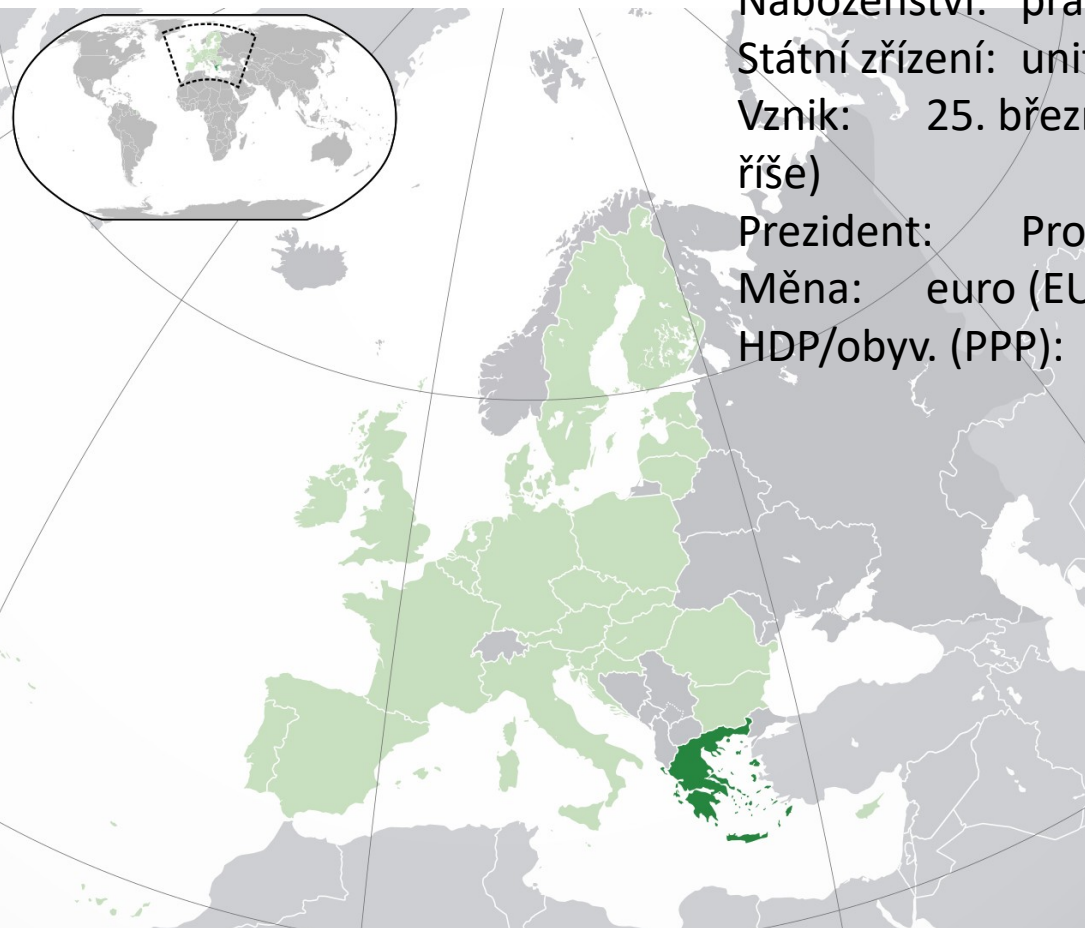
Státní zřízení: unitární, parlamentní republika

Vznik: 25. března 1821 (odtržením od Osmanské říše)

Prezident: Prokopis Pavlopulos

Měna: euro (EUR)

HDP/obyv. (PPP): 26 631[1] USD (44. na světě, 2015)

Zákl. charakteristika

- stát s horizontálně i vertikálně členitým povrchem – celá řada ostrovů a poloostrovů + pohoří Pindos (nej. vrchol Mytikas – 2917 m n. m.)
- podnebí vhodné k pěstování rajčat, oliv, vinné révy – ale malý podíl úrodné půdy – nutnost dovozu těchto potravin

Ekonomika

- Patří mezi nejslabší ekonomiky EU
- Řecko nemá vyřešeny vztahy se sousedním Tureckem -> nelze těžít ložiska ropy v Egejském moři, problém na Kypru
- v roce 1974 byla u moci pravice – investice do rozvoje zemědělství a průmyslu -> rozvoj ekonomiky
- v 80. letech nastavena štědrá sociální politika (Andreas Papandreu), díky které se rychle pozvedla úroveň zdravotnictví a školství -> postupně se však země začínala zadlužovat
- v roce 2009 si stát musel vzít půjčky 114 mld. Euro od EU a MMF kvůli sociální politice (velký počet státních zaměstnanců, výsluhy, vysoké platy úředníků apod.) -> vyhnutí se státnímu bankrotu
- V roce 2011 další půjčka 120 mld. Euro
- V roce 2014 – první plusové hosp. od r. 2008
- V roce 2015 je země stále v krizi

Vztah se Severní Makedonií

- v roce 2019 vyřešen spor o název sousedního státu – republiky Severní Makedonie (změna z původní Makedonie)

Zajímavosti - Řecko

Vrchol Mytikas v pohoří Olymp 2917 m n. m.

Обла

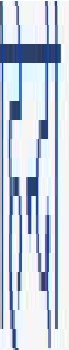
Ελλην

Πολυ

Zajímavosti - Řecko

Chrám Parthenon („chrám panen“) – vybudován 447 – 438 př. n. l. , součástí opevněného vrcholu tzv. Akropolis, nachází se nad Athénami, věnován bohyni Athéně

Zajímavosti - Řecko

Věštírna v Delfách – panovníci ve starověku využívali věštírnu jako nápomoc při rozhodování, největší význam měla věštírna mezi 7. - 6. stol. př. n. l.,

Zajímavosti - Řecko

Divadlo v Epidauru, 4. stol př. n. l., 14. tis. lidí, objeveno v 19. století

Zajímavosti - Řecko

Knossos na Krétě – poblíž Města Herakleón, pochází již z doby bronzové, a byl obydlen již 2000 př. n. l.

Jižní Evropa - opakování

- 1) charakterizuj státy Jižní Evropy + které to jsou
- 2) popiš problematiku hospodaření s vodou ve Španělsku
- 3) Itálie – sever vs. jih?
- 4) Itálie – jak ovlivňuje tektonika oblasti tamní život
- 5) Alpy – bariéra na severu Itálie
- 6) Portugalsko – proč přestalo být koloniální velmoci již v průběhu 19. stol
- 7) Řecko – ekonomické problémy – proč?
- 8) Řecko – sporná území (Turecko, Severní Makedonie)

Vysvětli pojem a přiřaď stát Jižní Evropy

- 1) Mytikas -
- 2) Katalánsko -
- 3) Portske víno -
- 4) Francesco Franco -
- 5) Antonio de Oliviera Salazar -
- 6) Azory, Madeira -
- 7) Kanárské ostrovy -
- 8) Sardinie, Sicilie -
- 9) Gema solar -
- 10) Kréta, polov. Peloponés, polov. Chalkidiki -
- 11) El Ejido -

Napiš, o jaký produkt se jedná + zemi původu

a)

b)

c)

d)

e)

f)

g)

h)

i)

